

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ
ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุราษฎร์ธานี เขต 2

Strategic Leadership of School Administrators Affecting Effectiveness in
Management of Schools under Surat Thani Primary Educational
Service Area District Office 2

ณัฐศิษฐ์ จิตรจำนงค์¹, เฉลิมวิทย์ ชิมตระกูล² และ สุชิน ม่วงมี³

Natthasit Jitjamnong¹, Chalermwit Chimtragoon² and Suchin Muongmee³

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันรัชต์ภาคย์

Master of Education Program Department of Educational Administration, Rajapark Institute

Email: drwit777@gmail.com

Received July 11, 2022; Revised September 27, 2022; Accepted October 7, 2022

Abstract

This research aimed to study 1) study the Strategic Leadership of School Administrators 2) study the effectiveness in the management of schools and 3) study the strategic leadership of school administrators affecting effectiveness in the management of schools under Surat Thani Primary Educational Service Area District Office 2. A sample group consisted of 313 teachers under Surat Thani Primary Educational Service Area District Office 2 of the 2021 Academic year. The research instrument the 5-level estimate rating scale questionnaire. The data analysis statistics were the Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, and Multiple Linear Regression Analysis. The research findings were: 1) the Strategic leadership of school administrators both overall and each aspect were at high level. 2) the Effectiveness in the management of schools both overall and each aspect were at high level and 3) the Strategic leadership of school administrators affecting effectiveness in the management of schools under Surat Thani Primary Educational Service Area District Office 2 were design and development of organizational culture, communication for strategic implication, developing vision, and revolutionary analytic thinking with the equation as follows.

$$\hat{Y} = .636 (\text{Constant}) + .154X_7 + .321X_8 + .240X_1 + .144 X_2$$

Keywords: Strategic Leadership; School Administrators; Effectiveness

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา และ 3) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 313 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 คือ ด้านการออกแบบและปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร ด้านการสื่อสารเพื่อนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการคิดวิเคราะห์เชิงปฏิกิริยาโดยมีสมการพยากรณ์ดังนี้

$$\hat{Y} = .636 (\text{Constant}) + .154X_7 + .321X_8 + .240X_1 + .144X_2$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์; การบริหารสถานศึกษา; ประสิทธิผล

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและมีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้เพราะคุณภาพของประชากรในประเทศขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาเป็นสำคัญ และพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานแก่ครูและนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัล ในวันจันทร์ที่ 27 กรกฎาคม 2524 ความว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคลสังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด” จากพระบรมราโชวาทข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าการศึกษานั้นเป็นเครื่องมือพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยม เจตคติและวัฒนธรรมในสังคมองค์กร และสถาบันทางการศึกษาที่ประสบความสำเร็จย่อมเกิดจากการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและในปัจจุบันนี้ โลกกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นสังคมต้องอาศัยองค์ความรู้ ผู้บริหารการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองและองค์กรอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาและมุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (Rooncharoen, 2007)

นโยบายการจัดการศึกษาทั้งในระดับประเทศ เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น สถานศึกษานับว่าเป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ การบริหารองค์กรโดยทั่วไปมักจะมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรเช่นกัน กล่าวคือ การดำเนินงานเพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จและให้องค์กรนั้นเกิดประสิทธิผลสูงสุดได้นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ เกิดจากปัจจัยที่มีการบริหารที่ดี ความสามารถในการจัดองค์กรและการใช้ทรัพยากรที่หามาได้ อย่างคุ้มค่า โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งอยู่ในสถานะผู้นำองค์กร จะต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารที่เหมาะสม เป็นผู้นำในการบริหารจัดการและสามารถปรับเปลี่ยนและการพัฒนาองค์กรควบคู่กันไป เนื่องจากการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษา (Chatwilai, 2017) และยังเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารงานด้านต่าง ๆ เช่นกัน (Rathanit, 2011) ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินการกิจบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จซึ่งภาวะผู้นำในการบริหารสถานศึกษามีหลายลักษณะ เช่น ภาวะผู้นำทางวิชาการ (Academic leadership) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Formative Leadership) และภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategy leadership) โดยที่ภาวะผู้นำในแต่ละลักษณะมีความสำคัญต่อการบริหารการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เพราะผู้นำขององค์กรหลายแห่งที่ประสบความสำเร็จล้วนแต่มีความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ทั้งสิ้น ซึ่งความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์นั้นเริ่มจากการมีคุณสมบัติสำคัญ คือ เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ (Vision) กว้างไกลและนำวิสัยทัศน์มาสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นผลสำเร็จตามขั้นตอน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ต้องปรับเปลี่ยนทิศทางการคิดและการบริหารแบบใหม่ที่มีความสอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงมีความพยายามในการวางแผนกลยุทธ์อย่างสมบูรณ์ ที่ครอบคลุมภารกิจและขอบข่ายทั้งหมดของสถานศึกษา นอกจากนี้ Adair (2002) and Betty (2005) กล่าวถึง ความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารและนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จไว้ว่า ผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นผู้นำที่มีความรับผิดชอบในการสร้างและการเปลี่ยนแปลง ขององค์กรเป็นผู้วางแผนออกแบบหรือกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ให้แก่องค์กรนำเอากลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้น ผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงเป็นทั้งผู้กำหนดและผู้นำสู่การปฏิบัติ

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าภาวะผู้นำมีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน ดังที่สาระสำคัญในงานวิจัยของ Sila (2013) ระบุว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์คือการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ก็จะส่งผลให้การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพการศึกษาส่วน Kingkanjorn (2017) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การพัฒนานักเรียนมีคุณภาพ มีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายของการจัดสถานศึกษา ทำให้การบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาบรรลุความสำเร็จ และสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Charoenkorn (2018) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ขณะที่ผลการวิจัยของ Sithikaew (2015) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม 5 โรงเรียนเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ รองลงมา ด้านการบริหารทรัพยากรภายในองค์กร ด้านการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมในการควบคุมองค์กรให้สมดุล และด้านการคิดเชิงปฏิวัติร่วมกันพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 67.00 ส่วนผลการวิจัยของ Thammarak (2018) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายกลุ่มวิทย์ฯ วิทยาลัย มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่

ระดับ 0.05 ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้แล้ว ผลการวิจัยของ Yimrod (2016) ยังพบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในภาคตะวันตก โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ระดับมาก และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในภาคตะวันตก โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งส่งผลให้คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในภาคตะวันตก โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ระดับมากเช่นกัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่บริหารจัดการการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของพื้นที่อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอท่าชนะ อำเภอไชยา อำเภอลำตา อำเภอบ้านตาขุน อำเภอคีรีรัฐนิคม อำเภอพนม และอำเภอบ้านนาเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีสถานศึกษาในความรับผิดชอบ 180 โรงเรียน จากรายงานผลคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนในสังกัดมีผลอยู่ในระดับต่ำ โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนรวมเฉลี่ยของระดับเขตพื้นที่ ต่ำกว่าคะแนนรวมเฉลี่ยระดับประเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จึงจัดทำแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โดยมีเป้าประสงค์ หรือ Goal เกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความเป็นเลิศส่วนบุคคล คิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม มีภาวะผู้นำทางวิชาการมีสำนึกความรับผิดชอบต่อ (Accountability) และการบริหารแบบร่วมมือ จะเห็นได้ว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีนโยบายมุ่งมั่นที่จะพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และสามารถบริหารจัดการให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านตนเอง และมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น (Suratthani Primary Education Service Area Office 2, 2021)

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ในปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร และส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาอย่างไร ผลการวิจัยนี้จะเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 หรือในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นได้ในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ศึกษามุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลของสถานศึกษา

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ข้าราชการครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จาก 180 โรงเรียน ครูผู้สอนจำนวน 1,694 คน (Suratthani Primary Education Service Area Office 2, 2021)

ขอบเขตด้านพื้นที่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลระหว่าง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2564 – เดือนเมษายน พ.ศ. 2565

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

Pongsriwat (2005) ให้ความหมายภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ หมายถึง ผู้นำหรือกลุ่มผู้นำระดับสูงที่มีความสามารถในการคาดการณ์ มีมุมมองระยะยาวและสร้างความยืดหยุ่นให้องค์กรบรรลุเป้าหมายโดยมีขอบเขตความรับผิดชอบงานทั้งองค์กร ด้าน Sithikaew (2015) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ หมายถึง รูปแบบของผู้นำเชิงกลยุทธ์ เริ่มจากการเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ หมายถึง ผู้นำที่มองการณ์ไกลในอนาคตถึงสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในระยะยาวข้างหน้า เช่น 5-10 ปีข้างหน้า วางแผนกลยุทธ์เพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางที่ตั้งใจไว้ ผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสนใจต่อสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบต่อการกำหนดกลยุทธ์ Prasertsri (2008) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การเป็นผู้ที่มีความสามารถในการคาดการณ์ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความยืดหยุ่น และสามารถนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และ Dubrin (2004) นิยามภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การกำหนดทิศทางองค์กร กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อความอยู่รอดขององค์กร

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การเป็นผู้ที่มีความสามารถในการกำหนดทิศทางการบริหารองค์กร และมีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากร รวมทั้งสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กรโดยยึดเป้าหมายและภารกิจขององค์กรเป็นหลัก และยังสามารถถ่ายทอดผลักดันให้การบริหารเชิงกลยุทธ์ประสบความสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารสามารถกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างเด่นชัดเป็นรูปธรรมและมีความเป็นไปได้ อย่างชัดเจนซึ่งใช้ความพยายามต่าง ๆ ในการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ได้แก่ คน เงิน วัสดุ สิ่งของการประเมิณผลและการจัดการให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและนักเรียนมีคุณภาพอันพึงประสงค์ของสังคม ด้าน Aungtrakul (2009) ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานร่วมกับกลุ่มบุคคลมีอาชีพและชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ Pungtham (2010) กล่าวถึงการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหาร การพัฒนา และปรับปรุงวิธีการบริหารงานด้านต่าง ๆ เพื่อนำพาสถานศึกษาสู่ความก้าวหน้าส่งเสริมความเจริญด้านความคิด ความรู้

ควบคู่กับการสอดแทรกคุณธรรมแก่นักเรียนเพื่อให้ได้นักเรียนที่มีคุณภาพ และ Herbert A. Simon (Simon, 1966) ให้ความสำคัญการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีการวางแผน ไปพร้อมมือกัน ดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างร่วมกัน

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษสถานศึกษา หมายถึงการบริหารสถานศึกษาเป็นการร่วมมือกันทำงานของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพโดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์กับการศึกษามากที่สุดผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถทักษะทัศนคติค่านิยมคุณธรรมจริยธรรม โดยผ่านวิธีการของการจัดองค์การการสั่งการการอำนวยความสะดวกและการปรับปรุงการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จากการสังเคราะห์ข้างต้น พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีองค์ประกอบ คือ การมีวิสัยทัศน์ การคิดวิเคราะห์เชิงปฏิกิริยา การวางแผน และควบคุมกลยุทธ์การกำหนดทิศทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงการออกแบบ และจัดองค์กร การออกแบบ และปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร และการสื่อสารเพื่อนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์นั้นจะส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิผล ซึ่งสามารถพิจารณาประสิทธิผลได้จากมาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน ครูผู้สอน สถานศึกษาและผู้ปกครอง และชุมชนโดยการประกันคุณภาพสถานศึกษาทั้งภายใน และภายนอก

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการกำหนดทิศทางการบริหารองค์กร และมีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากร รวมทั้งสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การโดยยึดเป้าหมายและการกิจขององค์กรเป็นหลัก และยังสามารถถ่ายทอดผลักดันให้การบริหารเชิงกลยุทธ์ประสบความสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี มีภาวะผู้นำ ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ การคิดวิเคราะห์เชิงปฏิกิริยา การวางแผน และควบคุมกลยุทธ์การกำหนดทิศทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงการออกแบบ และจัดองค์กร การออกแบบ และปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร และการสื่อสารเพื่อนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์นั้นจะส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิผล ซึ่งสามารถพิจารณาประสิทธิผลได้จากมาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน ครูผู้สอน สถานศึกษาและผู้ปกครอง และชุมชนโดยการประกันคุณภาพสถานศึกษาทั้งภายใน และภายนอก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเอกสารแสดงความสัมพันธ์ ที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ดังนี้ (1) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (2) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา (3) บริบทสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ข้าราชการครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จาก 180 โรงเรียน ครูผู้สอนจำนวน 1,694 คน (Suratthani Primary Education Service Area Office 2, 2021)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 313 คน การเลือกตัวอย่าง (Sampling technique) ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จากประชากรโดยแยกตามเขตพื้นที่อำเภอทั้ง 8 อำเภอ โดยสุ่มโรงเรียนจำนวน 1 ใน 5 จากโรงเรียนที่สุ่มมาได้จากขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จำนวน 313 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งมีวิธีการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ศึกษารูปแบบ และวิธีการสร้างเครื่องมือ

2) สร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 1 ฉบับ คือ แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2564 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3) หาคุณภาพของเครื่องมือเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน แบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 ซึ่งสูงกว่า 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น่าไปใช้เป็นแบบสอบถามเก็บข้อมูลได้

4) ปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน

5) ทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ได้ถูกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้ววิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ของ Cronbach

6) จัดพิมพ์เครื่องมือเพื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) สืบค้นรายชื่อ เบอร์โทรศัพท์ของโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างจากกลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยจาก สถาบันรัชต์ภาคย์ เสนอไปยังผู้บริหารสถานศึกษาของครูผู้สอนที่เป็นตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

3) ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการส่งผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ amss++

4) หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้วทั้งหมด 3 สัปดาห์ ผู้วิจัยติดตามการตอบกลับโดยโทรศัพท์ติดตามการตอบแบบสอบถามจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

5) นำผลการตอบแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับ ทำการลงรหัส (Coding) เพื่อเตรียมสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด ปรากฏว่าสมบูรณ์ และถูกต้องทุกฉบับ

2) นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form)

3) กำหนดการแปลความหมายความคิดเห็นการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา

4) การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

(1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

(2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

(3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) แบบขั้นตอน (stepwise) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยกำหนดสมการสมมติฐานดังนี้

$$\hat{Y} = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + b_6X_6 + b_7X_7 + b_8X_8$$

6. การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

การนำเสนอข้อมูลจะอยู่ในลักษณะการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ประกอบตาราง และการพรรณนาความประกอบการบรรยายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในระบับนโยบาย ชุมชน องค์กร และปัจเจกบุคคล

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. การมีวิสัยทัศน์	4.408	.611	มาก
2. การคิดวิเคราะห์เชิงปฏิบัติ	4.378	.580	มาก
3. การวางแผนและควบคุมกลยุทธ์	4.377	.634	มาก
4. การกำหนดทิศทางองค์กร	4.406	.658	มาก
5. การบริหารการเปลี่ยนแปลง	4.389	.643	มาก
6. การออกแบบและจัดองค์กร	4.386	.623	มาก
7. การออกแบบและปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร	4.408	.633	มาก
8. การสื่อสารเพื่อนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ	4.416	.622	มาก
รวม	4.396	.492	มาก

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.396$, S.D. = .492) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การสื่อสารเพื่อนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.416$, S.D. = .622) รองลงมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือการออกแบบ และปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร และการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{x} = 4.408$, S.D. = .611 และ .633) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม

ประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4.405	.596	มาก
2. ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก	4.431	.553	มาก
3. ความสามารถในการพัฒนาปรับเปลี่ยนโรงเรียนให้เข้ากับสภาพแวดล้อม	4.457	.667	มาก
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน	4.395	.601	มาก
รวม	4.422	.485	มาก

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.422$, S.D. = 0.485) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความสามารถในการพัฒนาปรับเปลี่ยนโรงเรียนให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ($\bar{x} = 4.431$, S.D. = 0.667) รองลงมา คือ ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ($\bar{x} = 4.431$, S.D. = 0.553) และความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ($\bar{x} = 4.405$, S.D. = 0.596) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยวิธี Stepwise เพื่อพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

Model Summary	B	SE	Beta	t	Sig
(Constant)	.636	.132		4.827	.000
การออกแบบและปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร (X ₇)	.154	.041	.201	3.772	.000
การสื่อสารเพื่อนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ (X ₈)	.321	.027	.412	11.722	.000
การมีวิสัยทัศน์ (X ₁)	.240	.040	.303	5.966	.000
การคิดวิเคราะห์เชิงปฏิกิริยา (X ₂)	.144	.031	.172	4.619	.000
R ² = .745	Adjusted R Square = .741				

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 คือ ด้านการออกแบบและปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร การสื่อสารเพื่อนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ การมีวิสัยทัศน์ และการคิดวิเคราะห์เชิงปฏิกิริยาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เหล่านี้มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 และสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวพยากรณ์ทั้ง 4 ตัว ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา ได้ร้อยละ 74.10

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ มีการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา และมีความสามารถในการถ่ายทอดแผนกลยุทธ์เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Sermsri (2014) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ Boonki (2020) เรื่อง การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก รวมถึงการวิจัยของ Boonchareonsuk (2017) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีวิสัยทัศน์ “องค์กรคุณภาพวิถีใหม่ มุ่งมั่นพัฒนาการศึกษา บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีพันธกิจหลักมุ่งเน้น

การพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะ และทักษะด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ การคิดขั้นสูง นวัตกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดิจิทัล และภาษาต่างประเทศเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการเลือกศึกษาต่อเพื่อการมีงานทำ อีกทั้งสถานศึกษาในสังกัดมีความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษาปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการให้สามารถเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ รวมถึงการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนของสถานศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติในเชิงบวกให้นักเรียนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์มี คุณธรรม จริยธรรม ประพฤติตนเป็นคนดี มีระเบียบวินัยที่รู้จักพัฒนาตนเองและมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษา จึงทำให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Promjan and Athiwitayaporn (2017) เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ Sermsri (2014) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รวมถึงการวิจัยของ Boonchareonsuk (2017) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 คือ ด้านการออกแบบและปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร, การสื่อสารเพื่อนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ, การมีวิสัยทัศน์ และการคิดวิเคราะห์เชิงปฏิบัติ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ รวมถึงแผนปฏิบัติการ และมีการถ่ายทอดไปยังสถานศึกษา ให้สามารถยึดเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามพันธกิจที่มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน ตามหลักธรรมาภิบาลในการขับเคลื่อนคุณภาพ การศึกษารวมถึงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นครูยุคใหม่ มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดี มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีจิตวิญญาณความเป็นครูมีการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรด้วยการสร้างค่านิยม “สร้างสรรค์คุณภาพงาน บริการด้วยใจ” ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์นั้นควรเริ่มจากการที่ผู้บริหารหรือผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เชิงปฏิบัติ เพื่อให้เกิดมุมมองใหม่ ๆ ได้รวมถึงการสื่อสารกลยุทธ์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติถือเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนไปได้ ตามแผนกลยุทธ์หรือแผนยุทธศาสตร์ที่สถานศึกษาได้ออกแบบไว้นั้นเอง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Sermsri (2014) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า ด้านการกำหนดทิศทางกลยุทธ์ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรส่งผลต่อประสิทธิผล ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และผลการวิจัยของ Sithikaew (2015) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ รองลงมา ด้านการบริหารทรัพยากรภายในองค์กร ด้านการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมในการควบคุมองค์กรให้สมดุล และด้านการคิดเชิงปฏิบัติร่วมกันพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สรุปผล

สรุปโดยรวมของเนื้อหา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 คือ ด้านการออกแบบและปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร การสื่อสารเพื่อนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ การมีวิสัยทัศน์ และการคิดวิเคราะห์เชิงปฏิกิริยา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวางแผนและการควบคุมกลยุทธ์ รวมทั้งการคิดวิเคราะห์เชิงปฏิกิริยา เพื่อจะได้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการพัฒนาผู้บริหารในสังกัด ให้มีความรู้และทักษะในการคิดแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา รวมถึงการพัฒนาครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาให้มีความกล้าคิด กล้าตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ภายใต้ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล

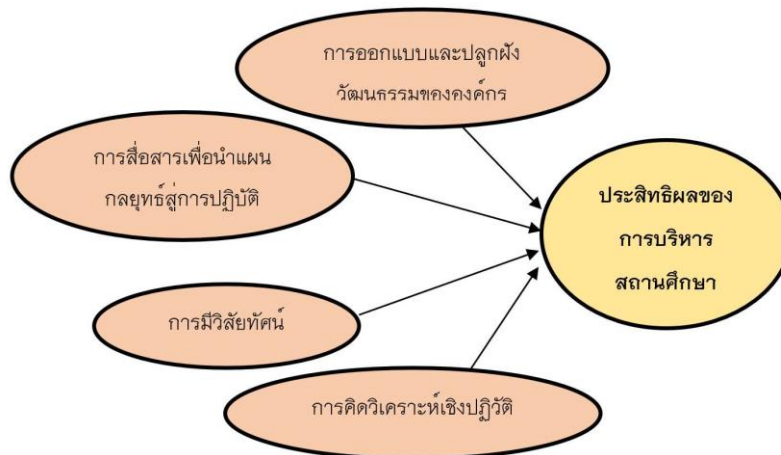
1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการกำหนดนโยบายมุ่งเน้นในการศึกษาแนวทาง หรือวิธีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะทั้ง 4 ด้าน เพื่อให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และสามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยกับประชากรกลุ่มอื่นเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ในประเทศ เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่ดีในการเป็นตัวแทนของประชากรที่ใช้ในการศึกษา และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาได้

2.2 ควรมีการวิจัยที่ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบผสมผสาน โดยนำการวิจัยเชิงคุณภาพเข้ามาร่วมด้วย

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 โมเดลภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

จากโมเดลดังกล่าวทำให้ทราบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 คือ ด้านการออกแบบและปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร, การสื่อสารเพื่อนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ, การมีวิสัยทัศน์ และการคิดวิเคราะห์เชิงปฏิบัติ อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ รวมถึงแผนปฏิบัติการ และมีการถ่ายทอดไปยังสถานศึกษา ให้สามารถนำไปยึดเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ตามพันธกิจที่มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน ตามหลักธรรมาภิบาลในการขับเคลื่อนคุณภาพ การศึกษารวมถึงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นครูยุคใหม่ มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดี มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีจิตวิญญาณความเป็นครูมีการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรด้วยการสร้างค่านิยม “สร้างสรรค์คุณภาพงาน บริการด้วยใจ”

References

- Aungtrakul, S. (2009). *The Administration of Basic Educational Institutions that Provide Education in the form of Joint Learning Under the Office of Chang Rai Primary Educational Service Area 4*[Master's Thesis, Chiang Rai Rajabhat University].
- Adair, J. (2002). *Effective Strategic Leadership*. Pan Macmillan.
- Betty, S.W. (2005). A Lesson in Strategic Leadership for Service. *Nurse Leader*, 3(5), 25.

- Boonchareonsuk, N. (2017). *The Relationship Between Strategic Leadership of Administrators and School Effectiveness in Chachoengsao Province under the Secondary Educational Service Area Office 6*[Master's Thesis, Burapha University].
- Boonki, T. (2020). *A Study on the Role of Strategic Leadership of School Administrators under Trat Primary Educational Service Area Office*[Master's Thesis, Rambhai Barni Rajabhat University].
- Charoenkorn, S. (2018). Academic Leadership of Educational Institution Administrators in the Organization. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 3(2), 1–16.
- Chatwilai, C. (2017). *The School Administrators' Competencies Effecting the Operation Standard of the Performance of Information and Communication Technology for Education in Schools under the Secondary Educational Service Area Office 6 Chachoengsao*[Master's Thesis, Rajabhat Rajanagarindra University].
- Dubrin, A.J. (2004). *Leadership: Research Findings, Practice, and Skills* (4th ed.). McGraw–Hill.
- Kingkanjorn, K. (2017). *Academic Leadership of the School Administrators under the Supervision of Saraburi Secondary Educational Service area Office 4*[Master's Thesis, Rajamangala University of Technology Thanyaburi].
- Pungtham, N. (2010). *Teacher Participation in Primary School Administration under Bangkok* [Master's Thesis, Dhonburi Rajabhat University].
- Prasertsri, R. (2008). Strategic Leadership. *Journal of Modern Management*, 6(2), 10–14.
- Pongsriwat, S. (2005). *Leadership, Theory and Practice*. Book Link.
- Promjan, S., & Athiwithayaporn, C. (2017). *The Effectiveness Administration of School Administrators in the Opinion of Teachers under Secondary Educational Service Area Office 12*[Master's Thesis, Thaksin University].
- Rathanit, S. (2011). The Factor Analysis of the Transformational Leadership of Rajabhat University's Administrator Affecting University Administrative Efficiency. *Veridian E–Journal, Silpakorn University*, 8(1), 650–663. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/23857/30103>
- Rooncharoen, T. (2007). *Professional in Educational Administration in Education Reform Era* (4th ed.). Khaofang.

- Sermisri, K. (2014). *Strategic Leadership of School Administrators Affecting Schools Affectiveness Under the Office of Nongbualamphu Primary Educational Service Area 1*. Department of Educational Administration, Khon kaen University.
- Sila, K. (2013). *The Study of Formative Leadership of School Principals in the School under the Bangkok Metopolis, Administrative Office of Bangkok Disdric*[Master's Thesis, Srinakharinwirot University].
- Simon, H.A. (1966). *Administrative Bahavior*. Sage.
- Sithikaew, K. (2015). *Administrator's Strategic Leadership in the 21st century Affecting the Internal Quality Assurance Implementation of School under Pathum Thani Primary Education Service area Office*[Master's Thesis, Rajamangala University of Technology Thanyaburi].
- Suratthani Primary Education Service Area Office 2. (2021). *Action Plan 2021 Suratthani Primary Education Service Area Office 2*. https://www.surat2.go.th/2021/files/com_news_operating/2021-07_b1ed1dfc111eaa0.pdf
- Thammarak, M. (2018). *The Relationship Between Strategic Leadership of School Administrators and Academic Administration of Suankularb Wittayalai Affiliate School*[Master's Thesis, Rajamangala University of Technology Thanyaburi].
- Yimrod, Y. (2016). *Strategic Leadership and the Quality of Student in World Class Standard Secondary School under the Provincial Education Office in the West Region*[Master's Thesis, Silpakorn University].